

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (čtvrtého senátu)

14. února 2008*

Ve věci C-449/06,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 234 ES, podaná rozhodnutím tribunal du travail de Bruxelles (Belgie) ze dne 17. října 2006, došlým Soudnímu dvoru dne 6. listopadu 2006, v řízení

Sophieane Gysen

proti

Groupe S-Caisse d'Assurances sociales pour indépendants,

SOUDNÍ DVŮR (čtvrtý senát),

ve složení K. Lenaerts, předseda senátu, G. Arestis, R. Silva de Lapuerta, E. Juhász (zpravodaj) a J. Malenovský, soudci,

* Jednací jazyk: francouzština.

generální advokát: P. Mengozzi,
vedoucí soudní kanceláře: R. Grass,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

s ohledem na vyjádření předložená:

– za S. Gysen N. Slusem, avocate,

– za Komisi Evropských společenství J. Currellem a D. Martinem, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 8. listopadu 2007,

vydává tento

Rozsudek

- ¹ Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce formulovaná tribunal du travail de Bruxelles týkající se nařízení Rady (EHS, Euratom, ESUO) č. 259/68 ze dne 29. února 1968, kterým se stanoví služební řád úředníků Evropských společenství a pracovní řád ostatních zaměstnanců těchto Společenství a kterým se zavádějí zvláštní opatření

dočasně použitelná na úředníky Komise (Úř. věst. L 56, s. 1; Zvl. vyd. 01/02, s. 5), ve znění nařízení Rady (EHS, Euratom, ESUO) č. 2074/83 ze dne 21. července 1983 (Úř. věst. L 203, s. 1, dále jen „služební řád“), byla podána v rámci sporu mezi S. Gysen a Groupe S-Caisse d'Assurances sociales pour indépendants (dále jen „pojišťovna“) ve věci určení pořadí dětí S. Gysen pro účely stanovení výše belgických rodinných přídavků.

Právní rámec

Právní úprava Společenství

- 2 Podle svého čl. 11 druhého pododstavce je služební řád „závazný v celém rozsahu a přímo použitelný ve všech členských státech“.
- 3 Podle čl. 67 odst. 1 služebního řádu rodinné přídávky zahrnují příspěvek na domácnost, příspěvek na vyživované dítě a příspěvek na vzdělání.
- 4 Na základě čl. 67 odst. 2 služebního řádu úředníci pobírající rodinné přídávky uvedené v tomto článku oznámí přídávky podobné povahy vyplácené z jiných zdrojů; tyto přídávky se odečtou od přídavků vyplácených podle článků 1 až 3 přílohy VII služebního řádu.
- 5 Podle čl. 2 odst. 7 přílohy VII služebního řádu, pokud péči o vyživované dítě přičkne zákon nebo výrok soudu či příslušného správního orgánu druhé osobě, vyplácí se příspěvek na vyživované dítě jménem a na účet úředníka této druhé osobě.

Vnitrostátní právní úprava

- 6 Na základě královské vyhlášky ze dne 8. dubna 1976, kterou se stanoví režim rodinných přídatků pro osoby samostatně výdělečně činné (*Moniteur belge* ze dne 6. května 1976), se výše přídatku na dítě zvyšuje podle počtu dětí.
- 7 Článek 16 odst. 1 první pododstavec uvedené královské vyhlášky ve svém znění použitelném na skutkové okolnosti v původním řízení určuje pořadí dětí se zohledněním časového sledu narození dětí, na které se vyplácí přídatek na základě též královské vyhlášky, koordinovaných zákonů týkajících se rodinných přídatků pro zaměstnance, královské vyhlášky ze dne 26. března 1965 o rodinných přídatcích poskytovaných určitým kategoriím zaměstnanců odměňovaných státem, zákona ze dne 20. července 1971, kterým se zavádějí zaručené rodinné přídatky, a mezinárodních úmluv v oblasti sociálního zabezpečení platných v Belgii.

Spor v původním řízení a předběžná otázka

- 8 Sophiane Gysen, belgická státní příslušnice, vykonává v Belgii podnikatelskou činnost jakožto osoba samostatně výdělečně činná. Dne 1. února 1986 uzavřela manželství. Z tohoto manželství se dne 20. října 1989 narodilo dítě. Manželský pár se rozvedl v červnu 1993.
- 9 Sophiane Gysen uzavřela nové manželství v prosinci 1993. Z tohoto manželství se dne 5. května 1994 a 17. září 1996 narodily dvě děti. Manželský pár se rozvedl v průběhu roku 2000.

- 10 Nejstarší syn S. Gysen od 17. ledna 2001 bydlí u své matky. Pokud jde o dvě mladší děti, soudní rozhodnutí ze dne 13. února 2001 stanoví, že péče o děti a správa jejich majetku budou vykonávány společně a že S. Gysen bude pobírat rodinné přídavky.
- 11 Dne 1. prosince 2001 byl otec dítěte narozeného v roce 1989 zaměstnán Komisí Evropských společenství. Od tohoto data útvary Komise vyplácejí S. Gysen na jejího nejstaršího syna rodinné přídavky v plné výši jménem a na účet otce.
- 12 Sophiane Gysen o této situaci informovala pojišťovnu dopisem ze dne 22. února 2002, v důsledku čehož pojišťovna přestala vyplácet rodinné přídavky na nejstaršího syna S. Gysen, ale vyplácela je i nadále na mladší děti.
- 13 Pojišťovna následně, vzhledem k tomu, že měla za to, že přídavky byly vyplaceny bezdůvodně, zadržela od března 2003 z měsíčně vyplácených rodinných přídavek částku 2 284,84 eur. Tato částka odpovídá rozdílu mezi přídávky vyplacenými na mladší děti jakožto děti druhé a třetí v pořadí a přídávky, které podle pojišťovny vyplaceny být měly, a sice přídavky na dvě děti první a druhé v pořadí.
- 14 Vzhledem k tomu, že měla za to, že správní rozhodnutí pojišťovny týkající se tohoto zadržení jsou přijata na základě protiprávního určení pořadí jejich tří dětí, v důsledku čehož musejí být zrušena, předložila S. Gysen věc předkládajícímu soudu.

- 15 Za těchto podmínek se tribunal du travail de Bruxelles rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„Mohou nebo musejí být [služební řád] a jeho ‚Příloha VII: Pravidla o odměnách [...]‘, oddíl 1 [nazvaný] ‚Rodinné přídavky‘, čl. 67 [odst.] 1, které zahrnují [...] příspěvek na domácnost, [...] příspěvek na vyživované dítě [...] [a] příspěvek na vzdělání, považovány za ustanovení, která v této věci sporná vnitrostátní právní úprava označuje za ‚[...] mezinárodní úmluvu v oblasti sociálního zabezpečení platnou v Belgii?‘“

K předběžné otázce

- 16 Aby byla předkládajícímu soudu poskytnuta užitečná odpověď, která mu umožní vyřešit spor, jenž je mu předložen, je třeba zdůraznit povahu a právní sílu služebního řádu.
- 17 V rámci systému soudní spolupráce stanoveného v článku 234 ES totiž přísluší Soudnímu dvoru, aby vykládal ustanovení práva Společenství. Pokud jde o vnitrostátní ustanovení, je třeba připomenout, že v rámci uvedeného systému jejich výklad přísluší vnitrostátním soudům (viz rozsudek ze dne 12. října 1993, Vanacker a Lesage, C-37/92, Recueil, s. I-4947, bod 7).
- 18 Z rámce právní úpravy sporu v původním řízení uvedeného předkládajícím soudem vyplývá, že v belgickém právu je dítě osoby samostatně výdělečně činné, která pobírá přídavek, který jí jako manželovi či manželce nebo bývalému manželovi či manželce vyplácejí orgány sociálního zabezpečení jiného členského státu podle mezinárodní

úmluvy, zohledněno při určení pořadí dětí této osoby samostatně výdělečně činné pro účely výpočtu výše belgických rodinných přídatků, na které má tato osoba nárok, pokud jde o její ostatní děti.

- 19 Z předkládacího rozhodnutí rovněž vyplývá, že spor v původním řízení vznikl v důsledku toho, že pojišťovna odmítla zohlednit dítě, na které je v plné výši vyplácen přídatek na základě služebního řádu jménem a na účet jeho otce, úředníka Společenství, při určení pořadí dětí matky, osoby samostatně výdělečně činné, pro účely výpočtu výše rodinných přídatků, na které má tato osoba nárok, pokud jde o její ostatní děti.
- 20 Ze spisu je zřetelné, že rozdílné zacházení, které pojišťovna vyhrazuje těmto dvěma případům, spočívá ve specifičnosti právního základu přídatku podle služebního řádu vypláceného na dítě S. Gysen narozené v roce 1989.
- 21 Pojišťovna před předkládajícím soudem tvrdí, že služební řád úředníkům Společenství přiznává práva, která mohou uplatňovat vůči svým zaměstnavatelům, jakož i případně právo podat žaloby k soudům Společenství, avšak tato práva nejsou bezprostředně a přímo použitelná ve vnitrostátních právních řádech.
- 22 Je nutno konstatovat, že toto tvrzení je v rozporu s povahou a právní silou služebního řádu.
- 23 Nařízení č. 259/68, kterým byl stanoven služební řád, nelze zajisté pokládat za mezinárodní úmluvu, neboť nebylo přijato členskými státy jednajícími v souladu

s pravidly mezinárodního práva, ale Radou jakožto orgánem Evropského společenství jednajícím nezávisle (viz v tomto smyslu rozsudky ze dne 18. února 1970, Komise v. Itálie, 38/69, Recueil, s. 47, bod 11, a ze dne 18. března 1980, Komise v. Itálie, 91/79, Recueil, s. 1099, bod 7), stejně tak jako Smlouvu o ES, z níž uvedené nařízení vychází, nelze pokládat za mezinárodní úmluvu v oblasti sociálního zabezpečení. Je však třeba připomenout, že podle čl. 249 druhého pododstavce ES má toto nařízení obecnou působnost, je závazné v celém rozsahu a přímo použitelné ve všech členských státech (viz rozsudky ze dne 20. října 1981, Komise v. Belgie, 137/80, Recueil, s. 2393, bod 7, a ze dne 7. května 1987, Komise v. Belgie, 186/85, Recueil, s. 2029, bod 21). Krom toho, jak uvádí S. Gysen, čl. 11 druhý pododstavec služebního řádu sám výslovně stanoví závaznost tohoto služebního řádu v celém rozsahu a jeho přímou použitelnost ve všech členských státech.

24 S ohledem na přímou použitelnost nařízení č. 259/68 v právním řádu členských států je vnitrostátní soud povinen jej použít, aby zaručil dodržování zásady zákazu diskriminace. Přísluší mu tak, aby zajistil rovné zacházení mezi osobami, jejichž dítě zakládá nárok na rodinné přídatky na základě služebního řádu, a osobami, jejichž dítě zakládá nárok na takové přídatky na základě vnitrostátního práva nebo mezinárodní úmluvy v oblasti sociálního zabezpečení platné v dotyčném členském státě.

25 S ohledem na výše uvedené je třeba na položenou otázku odpovědět jednak tak, že služební řád má obecnou působnost, je závazný v celém rozsahu a přímo použitelný ve všech členských státech, a jednak tak, že s ohledem na přímou použitelnost nařízení č. 259/68 v právním řádu členských států musí být dítě zakládající nárok na rodinné přídatky na základě služebního řádu pokládáno za dítě zakládající nárok na takové přídatky na základě vnitrostátního práva nebo mezinárodní úmluvy v oblasti sociálního zabezpečení platné v dotyčném členském státě.

K nákladům řízení

- 26 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (čtvrtý senát) rozhodl takto:

Nařízení Rady (EHS, Euratom, ESUO) č. 259/68 ze dne 29. února 1968, kterým se stanoví služební řád úředníků Evropských společenství a pracovní řád ostatních zaměstnanců těchto Společenství a kterým se zavádějí zvláštní opatření dočasně použitelná na úředníky Komise, ve znění nařízení Rady (EHS, Euratom, ESUO) č. 2074/83 ze dne 21. července 1983, má obecnou působnost, je závazné v celém rozsahu a přímo použitelné ve všech členských státech. S ohledem na přímou použitelnost uvedeného nařízení v právním řádu členských států musí být dítě zakládající nárok na rodinné přídatky na základě služebního řádu úředníků Evropských společenství pokládáno za dítě zakládající nárok na takové přídatky na základě vnitrostátního práva nebo mezinárodní úmluvy v oblasti sociálního zabezpečení platné v dotyčném členském státě.

Podpisy.